

נשחתת? משום ששורה רוח אחרת עליה שמחבלת את העולם. ועל זה אומרים, שישראל נותנים עז לאלהים שמעמידים את העולם. אלהים זו שכינה.

ואם חס ושלום אם ישראל ימצאו רשעים, מה כתוב? (תהלים) רומה על השמים אלהים וגו', משום שרשת הכינו לפעמי. כפף נפשי, בסבת חמס ושנאת חנם. פרו לפני שוחה וגו', כמו שבדור המבול, שמשום החמס שהיה ביניהם, היתה ביניהם שנאה ואיבה.

יכול אף בארץ ישראל כן? והרי שנינו שארץ ישראל לא שורה עליה רוח אחרת ולא ממנה אחר חוץ מהקדוש ברוך הוא בלבד. בא ראה שארץ ישראל כף היא שלא שורה עליה ממנה ולא שליח אחר פרט לקדוש ברוך הוא לבדו, אבל שעה אחת שורה עליה להשחית את בני האדם. מנין לנו? מדוד, שכתוב (דברי הימים א-כא) וירא דוד את מלאך ה' וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלים, ואז נשחתה הארץ.

אמר רבי אלעזר, אפלו באותה שעה הקדוש ברוך הוא היה. כתוב פאן מלאך ה', וכתוב שם (בראשית מח) המלאך הגאל אתי, וכתוב ויסע מלאך האלהים. הן לטוב הן לרע שולט עליה הקדוש ברוך הוא. לטוב - משום שלא נמסרה תחת שאר הממנים, וכל דברי העולם יתבישו ממצעשיהם. לרע - פדי שלא ישמחו אלה לשלט עליה. ואם תאמר, והרי כתוב (איכה א) פי ראתה גוים באו מקדשה, והחריבו ביתא ואי לא שולטים

רוחא אחרא עליה דמחבלא עלמא. ועל דא אמרינן דישראל יהבי עוז לאלהים דמקיימינן עלמא. אלהים דא שכונתא.

ואם חס ושלום אי ישראל ישתפחו חייבין מה כתיב, (תהלים ו) רומה על השמים אלהים וגו' משום דרשת הכינו לפעמי. כפף נפשי בסבת חמס ושנאת חנם. פרו לפני שוחה וגו' פגוונא דדור המבול דבגין חמס דהות ביניהון הוה ביניהון שנאה ודבבו.

יכול אף בארעא דישראל כן. והא תנינן ארעא דישראל לא שריא עליה רוחא אחרא ולא ממנא אחרא בר קדשא בריך הוא בלחודוי. תא חזי, דארעא דישראל הכי הוא דלא שריא עליה ממנא ולא שליחא אחרא בר קדשא בריך הוא בלחודוי. אבל שענתא חדא שריא עליה לחבלא בני נשא. מנלן מדוד דכתיב, (דברי הימים א כא) וירא דוד את מלאך ה' וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלים וכדין אתחבלת ארעא.

אמר רבי אלעזר אפלו בההיא שענתא קדשא בריך הוא הוה. פתיב הכא מלאך ה'. וכתוב ה' (בראשית מח) המלאך הגואל אותי. וכתוב (שמות יד) ויסע מלאך ה' ויטע מלאך ה' עליהם. הן לטב והן לביש קדשא בריך הוא שליט עליה. לטב בגין דלא אתמסרא תחות שאר ממנן, וכל דיירי עלמא יכספון מן עובדיהו. לביש בגין דלא יחדון אנון לשלטאה עליה. ואי תימא (ד"א ל"ג לא) והא כתיב, (איכה א) פי ראתה גוים באו מקדשה וחרבו ביתא ואי לא שולטין אנון ממנן לא אתחריב מקדשא.

והחריבו ביתה. ואם לא שולטים

בא ראה, פתוב כי אתה עשית, וכתוב (שם ב) עשה ה' אשר זמם. בא ראה, פתוב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה. נשחתה ודאי, כמו שנאמר. כף גם (יונה א) וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרפם הרעה. שהרי אז הארץ קוראת למעלה ועולה בעליה עליונה ומקשטת פניה פנקבה שמתקשטת אל הזכר, כף גם הארץ, שהרי גדלה בנים צדיקים למלך.

ועכשו שלא שבו דור המבול מה פתוב? וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה, כאשה שנשטמאה והסתירה פניה מבעלה. ובזמן שמתרבים חטאי בני האדם בגלוי, הארץ שמה פניה פנקבה שאין לה בושא מכל, כמו שנאמר (ישעיה כד) והארץ חנפה תחת ישיביה. ועל זה וירא כי נשחתה ודאי. מה הטעם? משום כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ.

רבי אלעזר הלך אל רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמיו. פיון שראה אותו, התקין לו שטיח של פסוי במוטות של עץ, וישבו. אמר לו חמיו, אפשר ששמעת מאביך זה שכתוב (איכה ב) עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צנה מימי קדם?

אמר לו, הרי פרשוה החברים, בצע אמרתו - שקרע האדרת שלו. אשר צנה מימי קדם - שהרי אותה האדרת צנה מאותם ימים ראשונים עליונים, וכיום שחרב בית המקדש קרע אותה, משום שהאדרת הזו היא כבודו ותקונו, וקרע אותה.

אמר לו, עשה ה' אשר זמם, וכי מלך חושב [קדם] להרע לבניו עד שלא יבאו לחטא?! אמר לו, (משל)

תא חזי, פתוב כי אתה עשית וכתוב עשה יי את אשר זמם. תא חזי, פתוב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה. נשחתה ודאי כמה דאתמר. הכי נמי (יונה ג) וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרפם הרעה. דהא כדין ארעא קראת לעילא וסלקא בסליקו עלאה ומקשטא אנפיה. פנוקבא דמקשטא לגבי דכורא. הכי נמי ארעא. דהא גדלת בנין זכאין למלפא.

והכא דלא תבו דרא דטופנא מה כתיב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה וגו' פאתתא דאסתאבת ואסתירת אנפיהא מבעלה. ובזמנא דאסגיאנו חובי בני נשא באתגליא, ארעא שויאת אנפיהא כנוקבא דלית לה פסופא מפלא כמה דאת אמר, (ישעיה כב) והארץ חנפה תחת יושביה. ועל דא וירא כי נשחתה ודאי. מאי טעמא בגין כי השחית כל (דף טו ע"ב) בשר את דרכו על הארץ.

רבי אלעזר אזל לגביה דרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמיו. פיון דחמא ליה אתקין ליה תופסיתא (ס"א טופסיקא) דקומרא במטון דקולפא ויתיבו. אמר ליה חמיו אפשר דשמעת מאבוך האי דכתיב (איכה ב) עשה יי אשר זמם בצע אמרתו אשר צנה מימי קדם.

אמר ליה הא אוקמוה חבריא. בצע אמרתו, דבזע פורפירא דיליה. אשר צנה מימי קדם, דהא פורפירא פקיד לה מאנון יומי קדמאי עלאי, וביומא דאתחריב בי מקדשא בזע לה. בגין דהאי פורפירא איהי יקרא דיליה ותיקונא דיליה ובזע ליה.

אמר ליה עשה יי אשר זמם. וכי מלפא חשיב (קודם) לאבאשא לבנוי עד